

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Η σχέση λογικού και ιστορικού στο γίνεσθαι της διαλεκτικής λογικής
Επιστημολογικές έρευνες στο έργο των Χέγκελ, Μαρξ και Βαζιούλιν

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Ιωάννης Νίνος

2021

Περίληψη

Στην παρούσα διατριβή εξετάζεται η διαλεκτική λογική ως αναπτυξιακή διαδικασία. Συγκεκριμένα εξετάζονται οι διαρθρωτικοί μετασχηματισμοί της διαλεκτικής λογικής κατά τη διαδικασία της ιστορικής της ανάπτυξης, υπό το πρίσμα της σχέσης λογικού και ιστορικού. Έτσι, επιχειρείται ο εντοπισμός και η εξέταση του μηχανισμού ανάπτυξης της διαλεκτικής λογικής.

Η διαλεκτική λογική διερευνάται ως μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας, δηλαδή ως μεθοδολογία διερεύνησης του οργανικού όλου, η οποία έχει τη μορφή της ανάβασης από το αφηρημένο στο συγκεκριμένο. Ως εκ τούτου, η έρευνα εστιάζει αποκλειστικά σε εκείνα τα φιλοσοφικά και επιστημονικά έργα στα οποία η διαλεκτική λογική έχει τη μορφή της ανάβασης από το αφηρημένο στο συγκεκριμένο. Έως το νυν στάδιο ανάπτυξης της φιλοσοφίας και της επιστήμης, τα μοναδικά έργα στα οποία η διαλεκτική λογική αποκτά τη μορφή της ανάβασης από το αφηρημένο στο συγκεκριμένο είναι το συνολικό φιλοσοφικό σύστημα του Γκ. Χέγκελ, το οποίο συμπυκνώνεται σε καθαρή μορφή στην «Επιστήμη της Λογικής», το «Κεφάλαιο» του Κ. Μαρξ και η «Λογική της Ιστορίας» του Β.Α. Βαζιούλιν. Επομένως, η εξέταση της διαλεκτικής λογικής ως αναπτυξιακής διαδικασίας πραγματοποιείται διαμέσου των τριών προαναφερθέντων έργων. Με άλλα λόγια, στη διατριβή εξετάζεται το πώς μεταβάλλεται η διαλεκτική λογική από την «Επιστήμη της Λογικής» στο «Κεφάλαιο» και από εκεί στη «Λογική της Ιστορίας».

Η διατριβή διακρίνεται σε τρία κύρια μέρη. Στο πρώτο μέρος (Ενότητα 1), προσδιορίζεται η διαλεκτική ως μέθοδος επιστημονικής έρευνας και απεικονίζεται η γενικότερη νομοτελής κίνηση διαμέσου της οποίας ανέκυψε η διαλεκτική λογική. Προσδιορίζεται και αναλύεται η σχέση λογικού και

ιστορικού καθώς επίσης και η ανάπτυξη των φιλοσοφικών αντιλήψεων περί της ιστορικότητας, η οποία αποτελεί ουσιώδη πλευρά της διαλεκτικής λογικής.

Στο δεύτερο μέρος (Ενότητες 2,3,4,5) πραγματοποιείται συγκριτική αντιπαραβολή της «Επιστήμης της Λογικής», του «Κεφαλαίου» και της «Λογικής της Ιστορίας» ως προς τη θέση και τον ρόλο συγκεκριμένων λογικών κατηγοριών και στιγμών ανάπτυξης της διαλεκτικής. Στη βάση της συγκριτικής εξέτασης συνάγονται βασικά συμπεράσματα για τη σχέση λογικού και ιστορικού και για τη διάρθρωση και τη δομή της διαλεκτικής λογικής.

Στο τρίτο μέρος (Ενότητα 6), αξιοποιώντας τα βασικά πορίσματα της συγκριτικής εξέτασης, συνάγονται γενικά συμπεράσματα για το γίνεσθαι της διαλεκτικής λογικής, για τον μηχανισμό της ανάπτυξής της και διατυπώνονται ορισμένες υποθέσεις για τις δυνατότητες περαιτέρω ανάπτυξής της.

Λέξεις Κλειδιά:

Διαλεκτική λογική, λογικό και ιστορικό, ανάβαση από το αφηρημένο στο συγκεκριμένο, ιστορικότητα, οργανικό όλο, «Επιστήμη της Λογικής», «Κεφάλαιο», «Λογική της Ιστορίας».

Technical University of Crete

School of Production Engineering & Management

**The relation between logical and historical in the becoming of dialectical
logic**

Epistemological investigations in the works of Hegel, Marx and Vazulin

Ph.D Thesis

Ioannis Ninos

2021

Abstract

In the present Dissertation dialectical logic is examined as a developmental process. Specifically, the structural transformations of dialectical logic are examined within the process of its historical development, from the point of view of the relation between the logical and the historical. Thus, an attempt to detect and examine the mechanism of the development of dialectical logic is to be undertaken.

Dialectical logic is examined as a methodology of scientific research, meaning as a methodology of examining the organic whole, which has the form of the ascent from the abstract to the concrete. Hence, our research here focuses exclusively on those philosophical and scientific works in which dialectical logic has the form of the ascent from the abstract to the concrete. Until the current stage of development in philosophy and science, the only works in which dialectical logic takes the form of the ascent from the abstract to the concrete is Hegel's entire philosophical system, which is summarized in pure form in his "Science of Logic», K. Marx's "Capital" and V.A. Vazulin's "Logic of History". Therefore, the examination of dialectical logic as a developmental process takes place through the three aforementioned works. In other words, this Ph.D Dissertation examines how dialectical logic is evolving from the "Science of Logic" to the "Capital" and from the latter to the "Logic of History".

This Dissertation is divided into three main parts. In the first part (Unit 1) dialectic is defined as a method of scientific research, and the wider law-governed movement, through which it emerged, is depicted. The relation between the logical and the historical is determined and analyzed, as well as the development of the philosophical conception of historicity, which is essential aspect of dialectical logic.

The second part (Units 2,3,4,5,) undertakes a comparative examination between “Science of Logic”, “Capital” and “Logic of History” concerning the position and the role of specific logical categories, as well as specific moments of the development of dialectic. On the basis of this comparative examination, basic conclusions are drawn about the relation between the logical and the historical and the composition and structure of dialectical logic.

The third part (Unit 6) utilizes the main findings of the above comparative examination, and draws general conclusions about dialectical logic’s becoming, about the mechanism of its development, while some hypothesis are formulated concerning the possibilities of its further development.

Key Words:

Dialectical logic, logical and historical, historicity, ascent from the abstract to the concrete, organic whole, “Science of Logic”, “Capital”, “Logic of